

Gondosabb gazdát!

Dobra vert üzletek?

— Eddig csak az állami vagyon számított tisztességesnek. A szövetkezetit, a magánt megérték, de lenéztek. Azután jött a privatizációs láz, a kft.-alapítási hóbort. Ha kellett, ha nem, mindenki igyekezett átmenteni a vagyont úgy, ahogy tudta. Ez sem volt igazán tisztességes. Lejötték Pestről az aranyait csörgető úgazdagok, és megvették a valós tulajdonosok fejé fölé a tetőt — mondja a Komplex Ruházati Vállalat igazgatója, Farkas Árpád, majd hozzáteszi:

— Ezért szántuk el most lépésre magunkat. Az országban elsőként az állami vagyont szövetkezetivé szeretnénk átalakítani. Jól járna a vevő, a „kincstárnak” megmaradna egy keményen adózó cég és az itt dolgozók is éreznék, érdemes a közös vagyont gyarapítani.

De kezdjük inkább az elején. Az elmúlt évtizedekben arra törekedett a politika, hogy a jól ellenőrizhető és központilag irányított állami szféra kerüljön túlsúlyba a kereskedelembe is. Az eredmény? Szürkeség, áruhiány, kereskedői érdektelenség. A jég csak az elmúlt években — a magán-kereskedők megjelenésével — kezdett kiengedni.

— Mi állami cékként is szépen teljesítettünk. Senki se higgye azt, hogy most egy tönkrement vállalatot akarunk megmenteni. Szó sincs arról, hogy a vállalati tanács, vagy az igazgató a hatalmát akarja így stabilizálni.

— Akkor miért a váltás?

— Mi is látjuk, mára kimerült ez a forma. Amit „államként” tudunk, már megcsináltuk: üzleteink jövedelemérdekltségük. De eddig csak a nyereség növelése és nem a vagyon gyarapítása volt fontos a kereskedőknek.

— Akkor akár kft.-t is alapíthattak volna!

— Éppen ezt nem akarjuk. Ez egy jól összeszokott csapat. Nem akarjuk szétbontani a már kialakított és jól működő hálózatunkat. Közben jött a társasági és átalakulási törvény, ami módot ad a tulajdonok közötti átjárhatóságra.

— Akkor miért az aggodalom?

— Tartunk tőle, hogy nem lesz mindenkinek szimpatikus az ötlet. A fejekben még mindig az „állami” az elsőrangú.

— Ki tehet keresztbe?

— Az alapító, a megyei tanács. De nem hiszem, hogy erre sor kerül, hiszen évtizedeken át ők mondták: tietek a cég! Most valóban birtokba akarják venni azok, akik az elmúlt évtizedekben egy picike kis állami vagyont naggyá növelték. Hát nem nekik jár? Mondja meg!

— Hogyan képzelik?

— Egyszerűen. Szövetkezeti üzletreszt kívánunk adni a dolgozóknak. A vagyon felét, negyven százalékát kiosztanánk.

— Jóskaé lenne a cipőbolt, Mariskáé a rőfös részleg?

— Szó sincs erről. Arról sem, hogy pénzt osztogatunk, amin autót vesznek a dolgozóink. Osztalékra jogosító értékpapírt adnánk ki.

— Ki vehetné meg?

— Csak a Komplex dolgozói és nyugdíjasai. Így továbbra is fizetésért dolgoznának, de a vagyongyarapítás után osztalékot kapnának. Nem juthatnánk arra a sorsra, mint több kisközséget, ahol a pillanatnyi magasabb jövedelemért elkötyavetyélték az egész céget.

— Jól járnának így a dolgozók, de az ország és a vevők mit éreznék ebből?

— Az állam egy még jobb adózót kapna cserébe, amiért lemondott egy vállalatáról. A vevők pedig jobb kiszolgálást és nagyobb választékot nyernének, hiszen a kereskedők a sajátjukért is dolgoznak. A tulajdonosi tudat nem lebecsülendő...

— Mit szólnak mindehhez a dolgozók? A közel hatszáz eddig megkérdőztet kereskedő egyhangúlag elfogadta a javaslatot, sőt...

— Ha az alapító nem járulna hozzá, már akkor sem tudnánk visszatérni, mert a teljesítések annyira beélték magukat, hogy akkor más úton, de véghezvinnék a tervüket. Nem akarjuk mi mindazt eldobni, ami államként jól működött nálunk. De mára már kiderült: ez a tulajdonos nem volt elég gondos gazda. A jövőben új formát kell keresni.

— En pedig elképzelem, ha néhány év múlva bemegyek egy üzletbe, nemcsak szép mosolyt, hanem a keresett árut is megkapom. Még azt is megérem egyszer, hogy úgy érzem magam, mint egy igazi vevő. Akiekt versengnek az üzletek...

Rafai Gábor

Mozdonyvezetők sztrájkja

Vasutasok, ha nem egyeznek

Lapunk nemrégiben adott hírt egy alternatív érdekvédelmi testület, a Vasutas Dolgozók Szabad Szakszervezetének megalakulásáról, melynek első vidéki alapszervezete éppen Szegeden született meg. Programjukban kiemelték, hogy sztrájk-ról szó sem lehet. Ilyen gyorsan változtatták volna a véleményüket? Hamarosan kiderült, rossz úton járok. Nem a vasutasok, hanem csak a mozdonyvezetők, és nem az új, hanem a régi szakszervezet egyik réteg-szervezete hirdette meg a munkabeszüntetést.

Október vége óta tárgyalnak a vasút vezetésével, kézzelfogható eredmény nélkül. A pénteki menet volt az utolsó, amely sajtótájékoztatóval zárult. Követeléseik dióhéjban:

- az alaphír 23 százalékos emelése;
- a kötelező túlóra azonnali eltörlése;
- a mozdonyvezetői munkafeltételek kialakítása.

„Bár a számlát a vasút vezetőknek nyújtjuk be és annak kiegyenlítését is tőlük várjuk, a mozdonyvezetők mai rossz helyzetéről közös az eddigi kormányoknak és a vasút vezetőknek felelőssége... Szakértés! A sztrájkban fegyelmezetten, indulatoktól mentesen vegyünk részt, mivel nem a károkozás a cél, s működ-jetek közre a sztrájk utáni

December 20-a, szerda reggel 4 óra 59 perc. A munkába igyekvő utasokkal tele vonatok még kifutnak az állomásokról, de egy perc múlva már nem indítják a soron következő szerelvényeket. Országsszerte kezdődött a mozdonyvezetők egyórás figyelmeztető sztrájkja. Akit nyílt pályán ér az öt óra, befut a legközelebbi állomásra s ott áll le. Mozdulatlanság lesz a vasút, mintha egy órával visszaállítanák az időt. A vezetők a helyükön maradnak, a fűtés és világítás zavartalan.

forgalmi zavarok mielőbbi felszámolásában.”

Wanger László — havonta kétszer-háromszor az expresszrel a háta mögött „utazik” Budapestre — a szegediek képviselőjében vett részt a pénteki, utolsó tárgyaláson:

— Nem a kormány, a vasút vezetésével van bajunk. Havi 230 óra szolgálat lassan már elviselhetetlen.

— Mennyit lehet keresni havi 50-60 túlórával?

— Az utolsó fizetéskor 220 órára 11 ezer forintot kaptam kézhez. Jelentős az elmaradásunk a többi ágazathoz viszonyítva.

— Mit szólnak a vasutasok a mozdonyvezetők akciójához?

— Legtöbben, köztük a kalauzok, szurkolnak nekünk. Most tettem le a műszakot, de olyannal nem találkoztam, aki igazán ellenünk szolt volna.

— Szerdái még sok idő van, meg is egyezhetnek.

— A pénteki sajtótájékoztató után még volt egy időpont-egyeztetés a vezérigaz-

gatóval, a tárgyalások nem szakadtak meg. Kedd délutánig még minden lefújható, s ezt mi szeretnénk a legjobban.

Nem mindenki támogatja a mozdonyvezetőket. A VDSZSZ elítéli a munkabeszüntetést, a szegedi üzemi irányító központ dolgozói ennek hangot is adtak:

„A mozdonyvezetők követeléseit jogosnak ismerjük el, s szolidárisak is vagyunk, de a sztrájk eszközével nem értünk egyet. Úgy érezzük, nem büntethetjük honfitársainkat azért, amiről nem tehetnek. A rétegszervezeteket az oszd meg és uralkodj szellem alapján hozta létre a hivatalos szakszervezet. Meggyőződésünk, hogy a csoportérdek kihangsúlyozása káros, hiszen több mint százezer vasutas jutott anyagi és erkölcsi mélypontra. Üzemirányító lelkiismeretünk arra kényszerít, hogy ne csatlakozzunk kollégáink sztrájkfelhívásához. Munkánkat az utas- és vagyonvédelemre szűkítjük le, az információ elégtelensége

A tárgyalások még nem szakadtak meg

miatt a sztrájk ideje alatt minden mozgás tervezhetetlen, tehát balesetveszélyes.”

A közlemény megfogalmazóját, Galántai Ferenc mérnök-főtanácsost először a sztrájkhatározás véglegesítéséről kérdeztem.

— Szerintem a pohár pen-tekre betelt. A vasúttal folytatott tárgyalások lezárultak, a miniszter tehetne még valamit.

— A kialakult helyzetért éppen nem a vasúton utazók tehetnek, a sztrájk mégis őket sújtja.

— Egy rendező-pályaudvari munkabeszüntetés a vasútnak legalább akkora kárt okozna, de nem biztos, hogy célt érne, a kisebb visszhang miatt.

— Oszd meg és uralkodj. Elég kemény vád...

— Sokak véleménye, hogy a mozdonyvezetők elítélték kiemelik magukat. Elsőként lázadnak fel, ami becsülendő, de ez később, a bizonytalan fogadtatás miatt még taktikai hibának is minősülhet.

— Mit értenek azon, hogy a sztrájk ideje alatt a mozgás irányíthatatlan?

— A vasúton alapszabály, hogy késés, több értelmű utasítás esetén a szigorúbb változatot kell végrehajtani. Ha valaki nem csatlakozna a sztrájkhoz, akkor sem indíthatnánk, mert utolérhetne egy álldogálót. Egy óráig semmi sem mozdulhat.

K. A.

A zöldek színvallása

Szelídek, határozottak

A magyarországi „zöldek” novemberi országos alakuló gyűlésüket követően december 16-án (szombaton) Szegeden tartották első sajtótájékoztatójukat, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola nagytermében. A párt nevében a 15 tagú választmány megjelent tagjai nyilatkoztak, előbb az általuk aktuálisnak vélt, majd a sajtó képviselői által feltett kérdésekről. Az így nyert, kissé mozaikszerű képet Illosvai Györgynek az az önironikus megjegyzése keretezheti, mely szerint ők „zöldfülűeknek” számítanak a mai magyar pártok között, mert viszonylag későn kezdtek megszervezni magukat, így (hiteles) taglétszám híján lemaradtak a nagy osztozkodásról. Egyelőre még saját telefonvonaluk sincs. Talán deklarált erőszakosság-mentességük is hátráltatja őket. Szelídségük manapság — a fokozódó, pozíciószerző pártharcok világában — sajátos szint kölcsönöz mozgalmuknak.

Erőművek és pazarlás

Szekfü András (szociológus, a Duna Kör ismert aktivistája) a paksi atomerőmű — egy francia cég által történő — bővítési tervével kapcsolatban leszögezte:

— A kormány energiapolitikai koncepciója kimondja, 2000-ig újabb erőmű-építésre nincs szükség. Pusztán azért elfogadni a francia ajánlatot, mert olcsó beruházásnak tűnik, mivel csak 30 százalékkal kellene hozzájárulnunk, nagyon em-

lékeztet arra, ami Nagymaros esetében történt. A nyugati vízi- és atomenergiái cégek — az ottani tiltakozások miatt — már nem tudnak saját országaikban új beruházásokat elhelyezni, és ezért próbálnak minden eddigi kínálatot aluligérve, hozzánk betérni.

További komoly fenntartásukként a Zöld Párt felhívta a közvélemény figyelmét a paksi atomerőmű körüli, maig megoldatlan problémákra, így: az atomhulla-

dék elhelyezésének kilátástalanságára és veszélyeire, illetve a tervezett két, ezer megawattos blokk gazdaság-talan üzemeltetésének lehetőségére, a már sajnos megszokott átgondolatlan túlméretezettségre.

A meglevő plusz energia

Ezzel szemben sokkal észszerűbbnek tűnik a magyar ipar energiafelhasználásának racionalizálása, energiatakarékos technológiákra való áttállása, a pazarlás csökkentése — érvel Vas Imre. Így jelentős mennyiségű, feleslegesen elpocsékolott energia szabadulna fel, feleslegessé válna további erőművek építésén gondolkodni.

Erre Illosvai György konkrét lehetőséget felvetve reagált:

— Mivel a Zöld Párt egyik alapelve a lokális gondolkodás és cselekvés, ezért megragadnám az alkalmat, hogy a Csongrád megyei ipari vállalatok figyelmét felhívjam egy, az osztrák zöl-

dekkel közös ajánlatunkra: amennyiben találnánk jelentkezőket, lehetőség nyílna arra, hogy energiamegtakarító osztrák technológiát hozzunk be, s cserébe csupán a megtakarítások egy részét kellene átadnunk az osztrákoknak. Számításaink szerint a beruházás így módon 2-3 év alatt megtérülne, majd a haszon a felhasználót illeti meg.

Szelíden a választási küzdelemben

A zöldek ezután a megüresedett környezet- és vízgazdálkodási miniszteri tárcsa betöltésére tettek javaslatot Rakonczay Zoltán személyében. Mint elmondták, a minisztérium jelenlegi vezetői közül egyedül benne van bizalmuk, ezért megkeresték, s ő nem zárkózott el jelölésének lehetőségétől.

Ennek kapcsán a Magyarországi Zöld Párt Választmányja jelezte; pártjuk a maga eszközeivel és eszmerendszerével kíván politizálni, bár a választási küzdelemben részt vesznek, a pártcsatározásokat kerülni igyekeznek. Koalíciós partnerként az MSZMP-n kívül egyelőre bárki számításba jöhet.

— A zöld pártok Európában mindenütt jelen vannak, s a volt szocialista blokkban is — szinte törvényszerűen — megjelentek. Mi kontinensünkön a huszonegyedikiek vagyunk, de szerveződnék már az NDK, cseh, lengyel, lett és szlovén pártok is. Képviselőink jelen vannak a mai bősitüntetésen is. Számítatlan olyan probléma adott, amit csak közös összefogással bldhatunk meg — összegezte nemzetközi kapcsolataikat Szekfü András.

A sajtótájékoztató szócsett meg a béke esélyeiről, kíváncsok katonai semlegességünkről, a kisebbségek, a nők helyzetéről, szociálpolitikáról, s ennek kapcsán a pártnak a háromoldalú tárgyalásokon való részvételéről.

Ny. P.

Varga Iván

Figyelmeztető harangkongatás

Zeneművészek „újszövetsége?”

A zeneművészeti főiskola egyik emeleti tantermében, egy zongora társaságában ült össze az a néhány ember, aki szombaton délután a Magyar Zeneművészek Szövetsége dél-magyarországi csoportját képviselte. A vidékiek lemondták ugyan részvételüket a „soros plenáris értekezleten”. Weninger Richárd titkár mégis fontosnak ítélte a megbeszélést, hiszen a szövetség jövőjéről kell saját állásfoglalásukat kialakítaniuk.

Az átalakulás, újjászülés mikéntje már hónapok óta foglalkoztatja a szövetség tagjait. Vántus István elmondta, hogy az új parlamenti választások után lesz az utolsó közgyűlés a régi formáció szerint, ott mondják majd ki a mostani struktúra megszűnését.

A zeneművészek szükségesnek tartják egy helyi zenebarát közösg-társaság létrehozását, amely részt venne Szeged zenei életé-

nek gondozásában, alakításában. Alapvető érdek, hogy ezután is legyen egy szövívő fórum, amelynek véleményére remélhetőleg ezután is igényt tart a városi vezetés. A legfontosabb ezen túlmenően az, hogy sikerüljön széles érdeklődést kelteni a zenekedvelők körében az ügy iránt.

Bódás Péter fontos igazságot mondott ki, amely akár a jelen helyzet ítéleteként is értékelhető: el kellene érni, hogy legalább a zenéből élők számára legyen fontos a zene!

Az is fölmerült, ki legyen tagja a majdani új szövetségnek, és milyen programmal kelthetnek föl a figyelmét azoknak, akik szeretik a zenét, és hajlandók lennének érdekelni a zenekultúra terjesztésében. Kíváncs volt volna olyan pártoló tagok bevonása, akik közreműködésüknek abban, hogy minél több ember-

nek váljék szokásává a koncertlátogatás.

A „pénzkérdés” itt sem kerülhető meg: a várható tendencia a központi támogatások elapadása. A szabadda telet zenei élet valószínűleg nélkülözi majd a „lent-ről jövő” anyagi segítséget, pedig az állam nem vonulhat ki a művészetek támogatásából. Elengedhetetlen a további részesedés a költségvetésből, emellett számíthatnak a vállalatok szponzorálásából, a várhatóan fölemelt tagdíjakból és a patronáló tagok áldozatvállalásából eredő pénzforrásokra is.

Weninger Richárd összegezésében fontosnak tartotta, hogy a régi szövetség funkcióiból megőrizték azt, ami értékes: a közéleti szereplés vállalását és a helyi csoport további működését. Az új szervezetben pedig össze kell gyűjteni mindazokat, akik érdeklődnek a zene iránt. Az érdeklődés felkeltésében fontos szerepet